

SLOVENSKI NAROD

Iznajša vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za izozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Klerikalni puč na Dunaju:

Schuschnigg izločil Starhemberga

Proti volji članov svoje vlade je kancelar Schuschnigg dosegel njihovo odstavev in sestavil novo vlado brez sodelovanja Heimwehra - Schuschnigg je prevzel vodstvo zunanje in notranje politike ter izločil Starhemberga tudi iz patriotske fronte —

Dunaj, 14. maja. Z. Danes ponoči so se na Dunaju odigrali važni politični dogodki, ki gotovo ne bodo ostali brez posledic za nadaljnji razvoj avstrijske notranje in zunanje politike. Zveznemu kancelarju dr. Schuschniggu se je z ne-nadnim udarom posrečilo, iznebiti se varuštva Heimwehra ter sestaviti izrazito klerikalno vlado.

Napetost med Heimwehrom in klerikalci

Napetost med Heimwehrom in klerikalci, ki je posledica razhajanja med avstrijskim režimom in klerikalnim taborom, ki se je razvijala že od avstrijskega božiča, ko so v jav-

Knez
Ernst Rüdiger Starhemberg

nost prodrl prvi glasovi o nesoglasjih v vladi sami. Heimwehr je zahteval vedno večji vpliv na vodstvo državnih poslov, pri čemer pa so se v klerikalnem taboru, kjer so se izza Seiplove dobe navadili samovlade, odločno protivil. Vodja Heimwehra knez Starhemberg je parkrat priredil značilne demonstracije in zagrozil z oboroženim udarom, toda tudi kancelar dr. Schuschnigg je znal spretno manevrirati ter si je s patriotsko fronto ustvaril močno zaledje, ki ga je še bolj okrepila zopetna uvedba splošne vojaške dolžnosti, s čimer je dobil na svojo stran tudi vojaške kroge.

V zadnjem času so bili spopadi med heimwehrovci in klerikalci skoraj že na dnevnem redu. Sodno dno pa so izbili nedeljski dogodki na Dunaju, kjer so heimwehrovci javno demonstrirali proti kancelarju Schuschniggu ter je prišlo celo do oboroženega spopada s policijo. To je dalo kancelarju Schuschniggu dobrodošel povod, da zahteva temeljito razčiščenje.

Politično ozadje

Politično nasprotje med obema tabo-roma ima svoje ozadje ne samo v različnem svetovnem nazoru, marveč tudi v taktiki. Dočim se je knez Starhemberg navduševal za avstrijski fašizem in izvažal metode diktature, je kancelar Schuschnigg pripravil že dolgo časa akcijo, ki je imela za cilj izvagoniranje Heimwehra. Že dolgo se je govorilo, da želi Schuschnigg doseči sporazum s socialisti, da bi tako pritegnili množice delavstva in uvrstili svoj režim, ki je bil doslej več ali manj odvisen od podpore Heimwehra. Heimwehrovci s svoje strani pa so bili odločno proti praktikanju z marksisti in so celo grozili, da se bodo v tem primeru raje sporazumeli z narodnimi socialisti.

Na drugi strani pa je tudi mednarodni položaj Avstrije silil k odločitvi. Na Dunaju so se zbili, da bi znalo priti med velesilami in Nemčijo do sporazuma na način, ki bi nič kaj ne služil ciljem in interesom sedanega avstrijskega klerikalno usmerjenega režima. Zato je hotel Schuschnigg pravočasno zabarikadirati svoj režim s temeljito preobnovo.

Dogodki so se v teku tega tedna razvijali izredno naglo. Po nedeljskih iz-
gredih je Schuschnigg zahteval od Starhemberga, da desavuiru dunajske heim-

wehrovce in razpusti njihovo organizacijo, ki je najmočnejša v vsej Avstriji in ki predstavlja glavni kader heimwehrovskega pokreta. Starhemberg se je temu seveda odločno protivil, in zagrozil, da raje izstopi iz vlade.

Izsiljena ostavka

Kancelarju dr. Schuschniggu je bila ta grožnja dobrodošla. Po večerajšnjih večurnih pogajanjih s Starhemborgom je Schuschnigg odšel k predsedniku republike ter mu podal svojo ostavko, obenem pa prosil, naj razreši dolžnosti tudi vse ostale člane vlade, ki na ostavko nišo pristali. Predsednik republike Miklas je na ta predlog pristal ter obenem poveril dr. Schuschniggu mandat za sestavo nove vlade ter vodstvo poslov kancelarja, zunanega ministra in vojnega ministra.

Ko se je Schuschnigg vrnil, je takoj sklical sejo ministrskega sveta, na kateri je obvestil vse člane vlade, da nišo več ministri. Njegovo sporočilo je delovalo kakor bomba. Seja ministrskega sveta, ki se je pričela ob 18., je trajala do 1. zjutraj. Čeravno so opolnoči po-
klicali v kancelarjev urad inozemske novinarje z obvestilom, da bodo prejeli vesti o spremembah v vladi, so zaman čakali na objavljeni komunikacije. Ministrski svet se glede sestave nove vlade ni mogel sporazumeti.

Kdo bo zmagal

Med tem so krožile po mestu najrazličnejše verzije. Na eni strani se je pripovedovalo, da bo Starhemberg izvagoniral Schuschnigga in njegovo okolico, na drugi strani pa so klerikalci širili vesti, da bodo sedaj obračunali s heimwehrovci. Do 1. zjutraj so bili oboji prepričani, da je zmaga na njihovi strani.

Nova vlada

Kako so se dogodki razvijali dalje, zaenkrat še ni znano. Davi ob 8. pa je bil izdan naslednji uradni komunikacija.

Na predlog kancelarja dr. Schuschnigga je predsednik republike razrešil dosedanje ministre in državne podtajnika ter imenoval naslednje nove člane vlade:

podkancelar: Eduard Baarbaarenfels, ki je istočasno poverjen z vodstvom notranje uprave vključno varnostne službe;
minister pravde: Hans Hammerstein Equord;
minister prosvete: dr. Hans Pernter;
minister socialne politike: dr. Josef Resch;
minister financ: dr. Ludvig Draxler;
minister za trgovino in promet: Fritz Stockinger;
državni podtajnik za narodno obrambo: general Wilhelm Zehner;
državni podtajnik v kancelarjevem uradu: Quido Zernatto.

Minister za kmetijstvo in gozdarstvo še ni imenovan in po besle tega resora do nadaljnjega vodi kancelar dr. Schuschnigg, ki je obenem minister zunanjih in notranjih zadev ter narodne obrambe.

Novi ministri so danes prisegli v roke predsednika republike.

Vsa oblast v rokah Schuschnigga

Dosedanji podkancelar Ernst Rüdiger knez Starhemberg je bil zaradi stalnih in načelnih nesoglasij s kancelarjem izločen iz vlade. Program nove vlade je koncentracija vseh patriotskih moči v državi. To zahteva tudi združitev političnega vodstva in razjasnitev odnosov patriotske fronte do državnih ustanov. Zaradi tega prevzame kancelar dr. Schuschnigg osebno tudi vodstvo patriotske fronte.

Na željo kancelarja dr. Schuschnigga je dal knez Starhemberg članom vlade, ki so pristali Heimwehra, povelje, da sodelujejo v vladi.

Izvagonirani heimwehrovci

Novi član vlade je edino minister socialne politike dr. Resch, ki je pod Seiplo in Schobrom že ponovno vodil ta resor. On velja za demokratično orijentiranega krščanskega socialista. Iz vlade pa so izločeni vsi dosedanja heimwehrovske ministri. To so poleg podkancelarja kneza Starhemberga zunanji minister baron Berger-Waldeneck kmetijski minister dr. Strobl, minister socialne politike Dobretsberger in državni podtajnik ministrstva za socialno politiko Znidarič. Kot pristava Heimwehra v novi vladi fungirata podkancelar Baarbaarenfels in finančni minister dr. Draxler, ki pa se ju heimwehrovski krogi odrekajo, ker se nagibata mnogo bolj na klerikalno, kakor pa na radikalno heimwehrovske plat.

V heimwehrovskih krogih so izzvale te spremembe v vladi, ki so prišle za njih docela iznenada, silno razburjenje.

Schuschnigg bi želel sodelovanje nacionalnih krogov

Govori se, da je želel dr. Schuschnigg pritegniti v vlado tudi nacionalne kroge. V to svrhu je baje rezervirano ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je bilo ponudeno koroškemu industrijcu Haslachnerju, ki pa zaenkrat na to ni pristal. Dr. Schuschnigg bi želel sodelovanje zastopnika nacionalnih krogov, da bi s tem zabrisal preočito klerikalno homogenost svojega novega režima.

Starhemberg se gre pritožiti Mussoliniju

Kakor se zatrjuje v dobro poučenih krogih, bo knez Starhemberg že nocoj z vlakom ali pa jutri zjutraj z letalom odpotoval v Rim, da se proti postopanju Schuschnigga pritoži Mussoliniju. Mnogo komentarijev v vsej javnosti je zbudila v zvezi s tem brzojavka, ki jo je sinoči poslal Starhemberg Mussoliniju. V brzojavki čestita k zmagi v Abesiniji in poudarja, da hoče ostati vedno zvest soborec fašizmu in pobornik fašistične ideje v Avstriji, zoper katero se zopet pojavljajo mračne sile.

Tudi kancelar Schuschnigg ob novi izdaji svoje vlade ni opustil prilike, da zagotovi Mussoliniju večno vdanost in zvestobo.

Bojazen pred posledicami

V avstrijski javnosti so prepričani, da te spremembe ne bodo ostale brez posledice v notranji politiki. Pričakovati je, da bodo klerikalci sedaj odstranili iz državne uprave vse pristase Heimwehra, kar mora dovesti do hude reakcije, zlasti še, ker se v heimwehrovskih krogih vedno bolj pojavlja struja, ki se zaveza na sporazum s Hitlerjem in za skupno borbo proti klerikalnemu režimu.

Samomori

zaradi „Phönixa“

Dunaj, 14. maja. A.A. (DNB) Podoželski listi objavljajo seznam samomorov v zvezi s polomom »Phönixa«. Dosedaj je izvršilo samomor 9 oseb, in sicer: generalni ravnatelj Berliner šef oddelka zvezne pisarne Ochsner, sestra ravnateljice Berlinerja, trije višji uradniki zavarovalnice same na Dunaju, en zavarovalni agent v Gradcu, ena uradnica električne centrale na Dunaju in končno državni svetnik Klebinger.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Amsterdam 2971.00 — 2985.60, Berlin 1756.08 — 1769.95, Bruselj 744.18 — 749.24, Curih 1424.22 — 1431.29, London 217.84 — 219.90, Newyork 4361.79 — 4398.10, Pariz 289.96 — 291.39, Praga 181.54 — 183.65, Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.14 — 9.24.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih, 14. maja. Beograd 7, Pariz 20.36, London 15.33, New York 308.75, Bruselj 52.30, Milan 24.30, Madrid 42.175, Amsterdam 208.60, Berlin 126.50, Dunaj 56.20, Praga 12.825, Bukarešta 2.50.

Anglija in Abesinija

Za Anglijo je Abesinija še vedno samostojna država z vsemi suverenimi pravicami

London, 14. maja. b. Angleski kabinet se je danes bavil z aneksijo Abesinije po Italiji in s sankcijami. Ministrski predsednik Baldwin je sporočil v spodnji zbornici, da je italijanski poslanik izročil zunanjemu ministru noto italijanske vlade o aneksiji Abesinije in o tem, da je italijanski kralj dobil naslov abesinskega cesarja. Italijanskemu poslaniku je bilo rečeno, da se nota sprejema z vsemi pridržki in da bo Edenu izročena takoj po njegovem povratku iz Zeneve.

Pravni svetovalci angleške vlade so menila, da abesinska država še vedno obstaja v svoji dosedajnji obliki. Nihče sicer ne ve, kje je sedež abesinske vlade, toda to še ni zadosten razlog za domnevo, da sploh ne obstoja in ne deluje več. Za tako posredno nepriznavanje dovršenega dejstva, ki naj bi se bilo ustvarilo z italijansko okupacijo Abesinije, je v diplomatski zgodovini že več precedenčnih primerov. Angleško javno mnenje se je s ponedeljsko demonstracijo sveta Društva narodov vsaj trenutno zadovoljilo. Okoliščina, da svet ni hotel priznati upravičenosti Aloisijevih Zeneva, 13. maja. g. Zenevska posvetovanja so se dejansko končala z objavo večerajnjega komunikeja lokarnskih držav o

odgovorih vprašanja obnove pogajanj s Nemčijo. O nadaljnjih namerah Italije napram Zenevi so si za sedaj docela na nejasnem. Zadnja posvetovanja, ki so se vršila danes, so se nanašala samo na splošne probleme in na morebitno prilagoditev statutu Društva narodov protivojnemu paktu, kar predstavlja vprašanje, ki je zaradi zadnjih dogodkov v vzhodni Afriki in v Porenju pridobilo na aktualnosti. Za svojega bivanja v Zenevi je imel Paul-Boncour obširna posvetovanja o tem problemu.

Se večeraj je konfiriral s Titulescom in jugoslovenskim delegatom Purićem, dopoldne pa je sprejel grškega delegata Politisa. Teza francoske delegacije je, naj se morebitno omejitve univerzalnosti DN izenači z ojačenjem njegove pravne in politične avtoritete v evropskem okviru. O istem problemu je danes razpravljal Eden s Titulescom in Politisom. Možnost revizije pakta o DN zanima predvsem tudi zastopnike takimenovanih nevtalnih držav, ki se bodo jutri opoldne sestali na konferenci z nekaterimi člani sveta DN. Kako pobudo v tej smeri smatrajo v tukajšnjih krogih za sedaj še za preuranjeno in nevarno.

Anglija grozi Italiji s senzacionalnimi razkritji

Odgovor na italijanske obtožbe proti Angliji

London, 14. maja. z. Izgredi v Palestini so izzvali v angleških političnih krogih veliko vznemirjenje. Sprva se ni vedelo za pravo ozadje teh nemirov, ki so prišli nenadno. Mislilo se je splošno, da je to prebujenje nacionalne zavesti Arabcev sprito abesinskega odpora proti navalu Italije. Ko pa so zavzemali nemiri vedno večji obseg in je arabski nacionalni odbor postavil vedno večje zahteve, so začele angleške oblasti zadevo podrobneje preiskovati. Prišli so do zanimivih razkritij. Današnji »Star« kar odkrito obtožuje Italijo, da je ona vmešana v palestinske nemire, ki so zahtevali par desetih smrtnih žrtev in mnogo ranjenih. List piše, da so angleške oblasti ugotovile, da so italijanski agenti širili nezadovoljstvo med arabskim prebivalstvom samo za to, da bi povzročili neprijetnosti Angliji. Angleške oblasti so bile zelo lojalne in niso objavile svojih ugotovitev, upajoč, da bodo Italijani sami uvi-

deli nesmiselnost tega početja. Ko pa sedaj Italija gre celo tako daleč, da obtožuje pri Društvu narodov kršitve mednarodnih pogo-
dob, tudi angleške oblasti nimajo več povoda, da bi postopale obzirno napram Italiji. Z razkritji angleških oblasti v Palestini, Egiptu in drugih angleških kolonijah, ki dokazujejo italijansko rovarjenje, se bo imelo priliko baviti tudi Društvo narodov. Italija naj si sama pripiše posledice, ker se bo pri tej priliki razkrilo tudi že marsikaj drugega, kar se je doslej pokrivalo s plaščem molčečnosti. Takrat bo svetovna javnost imela priliko, da pravilno oceni postopanje Italije in njeno politiko. Svetovna javnost bo takrat izvedela, kaj pomenja Italija ne samo v Palestini, marveč tudi na Balkanu, v Avstriji in na Madžarskem. Takrat bodo marsikomu pojmljivi razni dogodki, ki so se odigrali v mednarodnem življenju v teku zadnjih let.

Zanimiva dalmatinska polemika okrog Italije in Abesinije

Čudno stališče predsednika Jadranske straže

Po proglasitvi aneksije v Rimu je prišel »Jadranski dnevnik«, čigar lastnik je bivši splitski ban dr. Ivo Tartaglia, članek »Kralj Italije — car Etiopije«, v katerem je med drugim izjavil: »Prko svojega voditelja, oboževanega Mussolinija sporoča Italija glasno in jasno evropski diplomaciji, da se afriški zmagovalci ne bo z nikomur pogajali, niti bo od kogarkoli zahteval kakih nasvetov, niti čakal na kakšne predloge. Sam se je boril, sam je izvojeval popolno zmago in sam hoče razpolagati s sadovi svoje zmage... Italijanski narod je po pravu zmagovalca proglasil osvojeno zemljo za svojo last in kralja Viktorija Emanuela za cesarja Etiopije. To je naslov, ki ga je zmagovalci nesporno zaslužili in ki mora dvigniti narodni ponos... Da italijanskega naroda niso vodili v Afriko nobeni sebični nameni, to se bo pokazalo, nadejamo se, že v bližnji bodočnosti. Italijanski narod bo z izvajanjem svoje velike kulturne misije prepričal svet o krivici onih, ki so, da zasejejo seme nezaupanja, vzdrževal dvome o njegovih namenih glede neodvisnosti

manjših narodov...«

»Nova doba«, ki tudi izhaja v Splitu, citira te odstavke iz »Jadranskega dnevnika« in pripominja: »Vse, kar piše »Jadranski dnevnik« v svojem uvodniku, je težka zahteva čustev zlasti nas malih narodov, v prvi vrsti nas Hrvatov, ki smo se skozi vso zgodovino vedno borili z močnejšimi in ki nismo nikdar priznavali pravice zmagovalcev, nego samo pravico samoodločbe in pravico, da sme vsak narod, tudi najmanjši, uživati svojo svobodo... Tako ne sme pisati list, ki izhaja tu na našem Primorju, kjer se vedno niso izbrisali sledovi ne starejše, ne novejšje zgodovine in kjer je prav zaradi tega osnovana »Jadranska straža« pod geslom »Čuvajmo naše morje!« Tako ne sme pisati list v Dalmaciji in v Splitu, zato smo tudi smatrali za potrebno, da na to reagiramo, dasi moramo izjaviti, da se ne čudimo miselnosti tega lista, ko vemo, da je ta list last g. dr. Iva Tartaglie, predsednika »Jadranske straže«, ki eva sedaj stopa po svetli cesarski cesti glorificiranja uspehov sile nad malim narodom...«

Zgrešena čestitka Mussoliniju

Kako sodi hitlerjevsko glasilo o čestitkah bivšega nemškega prestolonaslednika

Berlin, 14. maja. tr. »Das Schwarze Corps«, organ Hitlerjevih napadalnih od-
delkov objavlja oster napad na bivšega nemškega prestolonaslednika Fridricha Vilhelma, ki je ob proglasitvi aneksije Abesinije poslal Mussoliniju brzojavne čestitke. Italijanski tisk je to brzojavko tolmačil kot izraz simpatij vsega nemškega naroda in kot priznanje aneksije s strani Nemčije. Organ narodnih socialistov ironično piše, da bi bilo pričakovati čestitke k propadu abesinskega cesarstva od vsakega drugega nemškega državljanja prej, kakor pa od bivšega prestolonaslednika.

Sicer je njegova stvar, kako se bo zaradi tega pobotal s svojimi sorodniki v Londonu, ki najbrž ene bodo posebno navdušeni nad to glorifikacijo italijanske zmage nad neorganizirano afriško državo, prav gotovo pa to ne bo okrepilo položaja tega kandidata na kakršenkoli prestol. Če italijanski tisk sedaj objavlja to »afrikanstvo« brzojavko predstavnik detroniziranih Hohenzollernov, je storil to gotovo le zaradi tega, ker nima smisel za politični humor in ker ni hotel te tragikomedije pridržati zase, marveč jo je sporočil vsem svetu v zabavo.

Kako dolgo bodo še urejevali Grad?

Delo je zastalo baš ko so se lotili najnujnejših ureditev

Ljubljana, 14. maja.

Iz majnega podeželskega mesta se je v nekaj letih razvil veliko mesto in podvojilo se je potrebe. Pokazalo se je, da je bila Ljubljana v marsikaterem pogledu še zelo zaostalo mesto. Ni imelo dobrih cest in ne popolne kanalizacije, neregulirana Ljubljana je pa delala meščanom skrb za pred stoletji. Ko se je pa začelo mesto naglo razvijati po vojni in zlasti zadnja leta, so rastle tudi potrebe. In mesto je prejšnja leta napravilo v resnici velik korak naprej. Toda mnogo načrtov je bilo samo načrtih, dočim o nekaterih niti več ne govorimo. Nenadno je nastal zastoj. Ustavili so tudi nekatera manjša dela. Tako je tudi zastala regulacija Gradu, ki sicer prejšnja leta ni posebno napredovala, a so vsaj delali.

Delo na Gradu je zastalo baš, ko so se lotili najnujnejših ureditev. Staro trdnjavoško zidovje je napol razrušeno in nihče več ne ve, kaj nameravajo z njim, če sploh kaj nameravajo. Nova pot ob njem je narejena tudi samo napol in človek ima vtis, da so delo ustavili samo čez noč. Na terasi nad tako zvanimi šancami je tudi samo začasna pot. In samo začasno menda tudi rase plevel, čeprav ni nobenih izgledov, da bodo uredili teh nekaj kvadratnih metrov, kakor se spodobi za park. Pod to teraso ob glavnem drevoredu so začeli delati široko sprehajalno pot ki se nadaljuje od trdnjavoškega zidu in ki je del projektirane poti po Plečnikovem načrtu. Tudi tu kaže, kakor da delo počiva samo čez noč.

Dela, ki so jih končali prejšnja leta, kažejo, da si od celotne ureditve načrta lahko obetamo zelo mnogo in da bi pomenila veliko pridobitev za Ljubljano. Iskreno priznamo, da nam neurejeni Grad ne dela

časti. Dolej na njem ni bilo pravih parkov, poti so bile slabe in prestrme, cesta je pa še vedno neprimerna glede na nujno potrebni vojni promet, saj je vendar v gradu velika stanovanjska kolonija. Grad pa ima predvsem pomen iz tujske prometnih vidikov. Skoraj sleherni tujec, ki se mudi nekoliko dalje časa v Ljubljani, si ogleda mesto iz ptičje perspektive in z Gradu se mu nudi najlepši razgled. Ko tujci občudujejo naše lepe tivolske nasade, se pa ne morejo načuditi zapuščenosti na Gradu ter ne morejo razumeti, zakaj imamo tako malo smisla za lepote mesta in osnovne tujsko-prometne zahteve. Grad je otok sredi mesta, ki se ga daleč ne more dotakniti tokovi življenja naših dni. Kakor da je najmanj nekaj kilometrov zunaj mesta. Za ureditev Gradu in v njem denarja. Plečnikov načrt so obviseli v zraku. In kakor marsikdo, ki ne pozna značilnih naših razmer, ne more razumeti, zakaj ne znamo bolj ceniti Gradu, si tudi ne more razložiti, zakaj so se dela ustavila na sredi. Toda še bolj čudno se zdi, zakaj ne delajo ob najlepšem času, ko se delavci dan za dnem v množicah zbirajo pred Mesinim domom. Dan za dnem hodijo vpraševati za delo, toda dela ni, ker ni denarja. Dela ni spomladi, ki so jo neštetih pričakovali kakor odrešenje. Vso dolgo zimo so bili brez zaslužka — mnogi tudi že prej — upsi so, da se bo vsaj spomladi obrnilo na bolje, a pričakovali so samo razočaranje. Nobenih izgledov ni na zboljšanje. Se vedno čakamo na boljše čase, ko bo dovolj denarja. Zdej pa je treba varčevati. Kto bi torej vedel, povedati, kako dolgo bodo še urejevali Grad! Saj je celo silno težko napovedovati, kdaj ga bodo zopet začeli urejevati.

zaslužiti vsestransko upoštevanje, podporo in pomoč, da ne govorimo o jaskavem priznanju, ki je bilo Sokolstvu za njegovo delo v dobrobit naroda in države izrečeno z najvišje strani državne oblasti.

Prosvetni dan kamniškega okrožja

Radomlje, 14. maja.

Kamniško prosvetno sokolsko okrožje je priredilo v nedeljo v dvorani Sokolskega doma v Radomljah III. okrožni prosvetni dan, na katerem so sodelovale okrožne edince: Domžale, Kamnik, Komenda, Mengeš, Moravce in Radomlje. Kljub temu, da se je vršila istočasno konkurenčna prireditel, je bila sokolska dvorana nabito polna. Kmalu po pol 16. so združeni pevski zbori — 45 oseb — pod vodstvom br. Cimperška zapeli državno himno, ki so jo vsi poslušali stojte. Okrožni prosvetar br. Sršen je nato pozdravil vse navzoče, predvsem sreskega načelnika dr. Kosija iz Kamnika, zastopnika komandanta mesta Kamnika kapetana Turka, zastopnika ZKD Hitra in domačega župana Pavlina. V lepem govoru je nato br. prosvetar razložil pomen okrožnih prosvetnih dnevo, kakor je kamniški pevski zbor, pod taktirko br. Vremskega zapel korajžno in temperamentno Fürsterjevo »Gorenjce«, Adamičeve »Lucipeter ban« in »Regiment po cesti gre« ter Svetkovo »Zaprta so njena okna«. Občinstvo je vrle pevce nagradilo z dolgotrajnim odobravanjem in ploskanjem. Člani sokolskega gledališkega odra iz Mengša so nato prav dobro izvedli v režiji br. Lavriča II. dejanje Vojnovičeve »Smrt majke Jugovice«, med toplim priznanjem gledalcev. Kot zadnji v prvem delu sporeda je nastopil moški zbor iz Domžal pod taktirko br. Cimperška ter kar dobro zapel Svetkovo »Kaj bi te vprašale, Gerbičevega »Pastirčka« in Klaičeve »Svrčanje«.

Po krajšem odmoru so otvorili drugi del sporeda Moravčani s komično opero v 1. dejanju »Dijaška ružena«, ki jo je zložil Ciril Pregelj. Občinstvo je bilo izredno navdušeno in so bili igralci deležni aplavza pri odprti sceni. Potem so trije mišičasti bratje iz Komende prav dobro podali »Tri kovače«, naker je kvartet iz Radomelj odlično odpel Juvanceve »Spomine na zimski večer«, moški zbor istega društva pa potem Krekovo »Ljubenev in pomlad« in Marinkovičeve »Narodni zbor«. Zbor je prav dobro vodil br. Božič. Združeni pevski zbori so nato zaključili izbornu uspešno prosvetno prireditev s sokolsko himno »Hej Slovani«.

Kamniškemu prosvetnemu okrožju k lepo uspešni prireditvi iskreno čestitamo z željo, da bi zgledu kamniškega okrožja sledila tudi ostala okrožja in ljubljanski sokolski župi. Zdravo!

Sokolski oder na Jesenicah

Jesenice, 12. maja.

Naš agilni dramatični odsek Sokolskega društva na Jesenicah je zaključil v nedeljo 10. maja svojo zimsko sezono z Avery Hopwood-ovo tridejansko veseligrso »Škan-dal pri Barlettovih«, v režiji g. Klavore. Ta veseligrs ni lahka stvar niti za poklicne igralce, zato smo s pomisleki sprejeli obvestilo, da se je naš dramski odsek lotil tega težkega dela. Salonska igra zadaje preglednice celo večjim odrom, ali priznati se mora, da smo bili s to vzporeditvijo prijetno presenečeni.

Igra je potekla gladko. Naslovno vlogo Billiea Barletta »vzornega sopraga« je igral g. Ciril Pogačnik z vso spretnostjo in ljubeznijo in je dobro tipiziral najvnegega mladega moža, za kar je bil večkratni aplavz. Gledali smo ga v različnih vlogah, katere je tudi brezhibno in z velikim umevanjem podajal, a v tej vlogi se ga lahko primerja marsikateremu poklicnemu igralcu. Vlogo Margrete je podala gđ. Kerstinova prav dobro, pač pa je v nekaterih momentih popustila, kar ji pa kot začetnici ne smemo šteti v zlo. Jack Whellerja je prav dobro podal g. Zvan, le malo živahnejši bi bil lahko. Blanche, njegovo ženo je kreirala gđ. Tatjana Obersnelova. S svojim elegantnim nastopom in prikupnimi kretnjami je žela posebno v prizorih z Billiem priznanje na odprti sceni, za kar ji iskreno čestitamo. Vlogo Friderik Evansa je podal naš simpatični in že dolgo priljubljeni igralec g. Klavora s sposobnostjo, njemu prirojen. Mary je dobro podala svojo vlogo sobarice gđ. Anica Hafnerjeva, le nekoliko glasnejša naj bi bila. Nosača Harrigan in Petra sta podala g. Ogrin in Vister, ki sta s posreženimi maskami in naravno igro kljub mali vlogi izvalila salve smeha, zlasti naš znani saljivec Vister. K lepemu uspehu igre je mnogo pripomogla okusno in elegantno opremljena scenarija, ki je mogla zadovoljiti še tako razvajeni okus gledalca. Tako skrbno nastudirane igre že dolgo nismo videli in želimo, da bi se stvar ponovila. Priporočamo vodstvu dramskega odseka, da se vzporeditvijo taka dela ob pričetku ali sredi igralne sezone, kajti pomlad je tu.

S svojim današnjim nastopom je »Sokolsko društvo v Kranju« pokazalo vnovič, da dela in raste v svoji moči, da hodi ravno začrtano pot svojih prednikov in ustanoviteljev Sokolstva, pokazajo je, da vrši sistematično in uspešno prevažno telesno vzgojo mladine in naroda, za kar

skrbijo. Bili so časi, ko so delavci in prebivalci v množicah zapuščali mesto, češ, da je Eldorado prokleto mesto. Milijarder ni mogel preprečiti te panike drugače kakor z obljubo, da bo dal podreti del tovarne ter zgraditi v tem okraju veliko in široko ulico z lepimi stanovanjskimi hišami. Prepričan sem, da bo to tudi storil, čim mu bo mogoče. Sicer je pa v vseh primerih poskrbel, da za te zagonetne roparske umore ni nihče zvedel. V ta namen je moral temeljito podkupiti nekatere liste.

Zdej pa že razumem njegovo slabo voljo, ko sem mu pravil o članku v »Eldorado Advertiseru«. Prihodnjič bom previdnejši, da ne napravim nove neumnosti.

Gospoda — se je oglasila naenkrat Mary — upam da ste že dovolj govorili o teh žalostnih dogodkih. Mene sprejela je groza, če moram poslušati take pogovore.

Potrpite še malo, gospodična — je odgovoril doktor — gospodu Marceauxu se nisem povedal, zakaj pravijo Ulici generala Granta ulica groze.

Torej brž mu povejte, — je prosilo dekle nestrpno. — Vaše pripovedovanje mi gre na živce.

Ljudska domišljija si je na svoj

način razlagala te krvave dogodke, — je nadaljeval doktor. Delavci, zlasti zamorci in Nemci, mislijo, da so roparski umori nadnaravni pojavi in v Eldoradu bi lahko našli najmanj 20 prič, ki bi vam potrdile, da so na lastne oči videli v tej prokleti ulici ogromen okostnjak v črni srčici, kako se je izprehajal sem in tja. Toda dovolj o tem, zdaj veste prav toliko kakor jaz, gospod inženier in počem si nakopati očitkov gospodčine Mary, ki me itak že prebada s strašnimi pogledi.

Dekle je znova sedlo h klavirju in potem ves večer niso več govorili o strahovih v Ulici generala Granta. Peter Marceaux se pa ves večer ni mogel otrestiti misli na čudno zdravnikovo razlago. Nehote je ostal zamišljen in ves užitek večera mu je bil pokvarjen. Okrog enajstih sta se Peter in doktor Slang poslovila.

Če hočete, poideva nekaj časa skupaj, — je predlagal Peter.

Z veseljem. Na katero stran ste namenjeni?

Domov, v tovarno.

V tem primeru lahko greste po Ulici generala Granta, da vam ne bo treba napraviti velikega ovinka, — je dejal zdravnik s čudnim smehljajem.

Prevoz največje leče na svetu

Brusili jo bodo tri do štiri leta, potem pa pride v največji daljnogled

Ogromna leča za največji daljnogled sveta na Mount Palomaru v Kaliforniji je končno na svojem mestu. Spravili so jo tja, kjer bo ostala približno štiri leta, predno nastane iz nje največje konkavno zrcalo sveta. Pot preko Zedinjenih držav iz Corninga pri Newyorku do Los Angelesa je bila ne samo naporna, temveč tudi zelo odgovorna. Poseben vlak, ki je peljal ta vozevrstni tovor, je vozil počasi kakor ne vozijo ameriški vlaki, samo 40 km na uro in moral se je ozenkrat vrniti na raznih ovinkih, da se je izognil tovrstnim kolodvorom, kjer je bila nevarnost, da se leča poškoduje. Med Kansasom in Pasadenom se mu je posrečilo prevoziti najmirnejši del poti, kakor je zateležil impaktogral, našel v ta namen izdelani instrument pritrjen k odbijačem tovrnega vagona. Vso pot je beležil impaktogral avtomatično vsak sunek in te beležke so prišle v roke glavnemu zvezdoslovcu v zvezdarji Mount Wilson, predsedniku posebnega zvezdoslovnega in fizikalnega sveta dr. Haleya, ki bo pazil, da bodo ogromno lečo skrbno brusili ter nad-

zirali instalacijo največjega daljnogleda na svetu na Mount Palomaru. Ko so pripeljali ogromno lečo v predmestje Los Angelesa Pasadeno, so se zbrali vsi člani mešnega sveta razen župana, ki je bil slučajno bolan. Začeli so se po nepotrebnem vmešavati v delo delavcev in inženjerjev. Z ogromnimi žerjavi je bilo treba lečo dvigniti in prenesti na tovrni avtomobil, ne da bi se pretresla. Pomagali so si z žerjavi, s katerimi dvigajo lokomotive pri železniških nesrečah. Žerjav se je premikal zelo počasi, milimeter za milimetrom tako, da je trajal prenos leče iz vagona na avtomobil šest ur. Avto je vozil samo 15 km na uro in srečno so prepeljali z njim dragoceno lečo v delavnice tehnološkega zavoda v Lampu Caltech. Tam so zgradili orjaski stolp, v katerem bo laboratorij za brušenje leče. To delo bo trajalo tri do štiri leta. Ko bo leča obrušena, pride v parabolo zrcalo, potem bo pa treba previdno opraviti še zadnje, najtežje delo, namreč spraviti ogromno lečo na goro in montirati jo na daljnogled.

Popularnost maršala Badoglija

Popularnost maršala Badoglija, sedanjega podkralja Abesinije, je zdaj v Italiji nepopisna. Zmagovalec v abesinski vojni je bil že itak vedno priljubljen med italijanskim ljudstvom in čeprav ni bil v začetku Mussolinijev prijatelj, je bil vendar med glavnimi nasprotniki komunizma v času, ko je pretila Italiji nevarnost krvave socialne revolucije. Takrat so svetovali maršalu Badogliju, naj aktivno poseže v politiko, kar je pa odklonil, češ, da tega ne more storiti, ker je vojak. Vojaki pa ne hodijo po ovinkih in nimajo nič skupnega z vrtoglaviimi politiki, ki jih spravljajo v nesrečo.

O Mussoliniju, ki se je šele pripravil na svojo kariero, je dejal Badoglio: »Dvojce je mogoče, bodisi da je resnično velik in v tem primeru postaneva prijatelj, ali pa je samo dozdnevna veličina in tedaj pride pod moj škorenj. Vsekakor, če bi se zvezala, bi se moglo to zgoditi edino v velikem načrtu in v okviru heroizma.« Te besede je izrekel maršal leta 1920. v Milanu v krogu svojih prijateljev, samih nasprotnikov fašizma. Zdej pa vidimo, da so se časi temeljito izpremenili.

Spomenik 13 letnemu junaku

V nedeljo bo v Toulousu odkrit spomenik najmlajšemu junaku francoske armade Desire-u Biancu, ki je padel kot 13 letni deček na dardanelski fronti. Spomenik stoji na Biancovem trgu in je delo kiparja Quizota. Na tri metre visoki granitni piramidi stoji doprni kip mladega junaka. Svečanemu odkritju bo prisostvoval tudi Biancov oče, star 63 let.

Desire Bianco, rojen v Marseillu, je pobegnil v začetku vojne od doma in se pridružil nekemu pešpolku. Tako je srečno prišel na bojišče odkoder so ga pa poslali nazaj. Kmalu je znova pobegnil in se priključil nekemu konjenickemu polku, a tudi to mu ni pomagalo, zopet so ga poslali nazaj k očetu. Deček se pa ni dal ugnati in tretjič je pobegnil z doma. Vtihnubil se je na ladjo, s katero so se odpeljale francoske

čete v Dardanele in tako je prišel s 58. pešpolkom na dardanelsko fronto. Tam je ostal, zivel se je v vojaško življenje in kmalu je postal ljubljeneц vseh. Navzlic svoji mladosti ni zaostajal za starimi, preizkušenimi vojniki. Udeležil se je mnogih bitk in pokazal je v njih izredno hrabrost. V krvavi bitki pri Sebul Bahru ga je zadelo več krogel in z nasmehom na ustih je izdihnil. Zadnje njegove besede, namenjene očetu, so bile: »Storil sem svojo dolžnost«.

Smrt slavnega odvetnika

Včeraj popoldne je v Parizu umrl živši predsednik pariške odvetniške zbornice in eden najslavnejših odvetnikov Francije Henri Robert.

Pokojni je bil rojen leta 1863. Zaslovel je zlasti kot zagovornik generala Fourniera, ki se je moral zagovarjati zaradi predaje trdnjave Maubeuge. Zaradi sijajnega Robertovega govora je bil Fournier oproščen. Se vedjo senzaciji je pa vzbudila predlaskim oprostila sodba v procesu zoper grofa Wiljama Segura, ki je bil obtožen uboja iz malomarnosti. Pravijo, da pariški sodniki še niso slišali tako sijajnega zagovora. Robert je napisal tudi več znanstvenih del a posebno pozornost je vzbudila njegova knjiga »Veliki politični procesi«. Leta 1923. je postal kot naslednik Aleksandra Ribota član francoske akademije.

DRAMA
Četrtek 14.: Goli, Red Četrtek.
Petek 15.: Zaprto (Gostovanje v Kranju: Otroci).
Sobota 16.: Goli, Red A.
Nedelja 17.: Tuje dete. Izven, Cene od 10 Din navzdol.

OPERA
Četrtek 14.: Pesem ljubezni. Red Sreda.
Petek 15.: Lucia di Lammermoor. Red Četrtek.

Gustave le Rouge: 5 Ulica groze

Roman.

— Zdej pa že razumem. Ali čakajo tolovajji svoje žrtve vedno v tej zakotni ulici?

— Saj niti ne vemo, ali so to tolovajji. — je odgovoril Slang prestrašeno. Od ustanovitve Eldorada je našlo že deset ljudi smrt v Ulici generala Granta in njihova trupla niso kazala nobenih sledov nasilne smrti.

— Ali so bili zadavljeni?

— Ne, pač so bili pa obrazi modrikasti in na njih so se poznali sledovi trpljenja. Sploščka smo mislili, da gre za kap ali pritisk krvi. Jaz sam sem bil tega mnenja, toda vse te domneve so padle, ko se je izkazalo, da so bile vse žrtve brez izjeme tudi oropane.

— Davi sem bil pri Spardocku. — je dejal Peter. — in ta predmet pogovora mi je bil zelo mučen, kakor sem opazil. Menda je prepričan, da gre v vseh teh primerih za naravno smrt, da je zadela vse srčna ali možganska kap.

— To mi je znano. Umori v Ulici generala Granta zadajajo mnogim težke